

ЭНТРОПІЙНИЙ ПРОЦЕС ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ (АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ)

Висвітлено проблему адміністративно-правового регулювання в ентропійному процесі інвестиційної діяльності, що має міжгалузевий характер. Визначено правові повноваження інвестора в сучасних умовах ринку, в якому інвестиційний клімат як один із нелінійних параметрів ентропії відіграє значну роль. Розглянуто співробітництво України з розвинутими країнами як запоруку покращення формування інвестиційних ресурсів та активізації інвестиційного процесу.

Ключові слова: корупція, безпека, правова ентропія, кібербезпека, інвестиція.

Лисовская Ю. П. Энтропийный процесс инвестиционной деятельности современной Украины (административно-правовой анализ)

Освещена проблема административно-правового регулирования в энтропийном процессе инвестиционной деятельности, которая имеет межотраслевой характер. Определены правовые полномочия инвестора в современных условиях рынка, в котором инвестиционный климат как один из нелинейных параметров энтропии играет значительную роль. Рассмотрены сотрудничество Украины с развитыми странами как залог улучшения формирования инвестиционных ресурсов и активизации инвестиционного процесса.

Ключевые слова: коррупция, безопасность, правовая энтропия, кибербезопасность, инвестиция.

Lisovska Yliia. Entropyial Process of Investment Activity of Modern Ukraine (Administrative and Legal Analysis)

The problem of administrative-legal regulation in the entropy process of investment activity, which has inter-sectoral character, is covered. The legal powers of the investor in the current market conditions, in which the investment climate as one of the nonlinear parameters of entropy plays a significant role, is determined.

© ЛІСОВСЬКА Юлія Петрівна — кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної Академії управління персоналом

The cooperation of Ukraine with developed countries as a key to improving the formation of investment resources and activation of the investment process is considered.

Keywords: *corruption, security, legal entropy, cyber security, investment.*

В ентропійному процесі сучасного розвитку України, інвестиційні процеси мають суттєвий вплив на розвиток ринкових відносин, відбувається самовизначення окремої особи та держави. Тому актуальною постає проблема інвестиційної діяльності в системі інформаційного капіталу, що має міжгалузевий характер. З огляду на це, інвестиції як компонент чистих видатків охоплюють видатки на інфраструктуру, охорону здоров'я, сферу різноманітних послуг тощо. Означена проблема знаходиться в центрі дискусійної уваги науковців, оскільки це пов'язано з ентропійним процесом самовизначення. Саме такий процес становить теорію випадково-закономірних функцій, в яких ефективно діють числові параметри у нелінійній системі інформаційно-правового та фінансово-економічного поля.

Питанню інвестиційної діяльності в інформаційно-правовому полі ентропійності торкаються такі сучасні вітчизняні дослідники як: Баранівський О., Бойченко Е., Гриценко І., Лазбеник Л., Пересада А., Курко М., Чекніна Т., Островська Е. тощо. Відповідно, означена проблематика є складною і малодосліджувальною, викликає дискусійний інтерес. У теоретико-організаційній основі інвестування необхідно використовувати законодавчу базу, зокрема Закон України «Про інвестиційну діяльність».

Інноваційний розвиток України значною мірою обумовлюється законодавчим забезпеченням процесу реформування науково-технологічного ресурсу. Зазначене має своїм наслідком фактичну ізольованість наукових установ від виробничої та підприємницької сфери. При цьому вважається, що сучасна система науково-технічної інформації повинна не лише забезпечити належний доступ користувачів до знань, сучасних досягнень науки, патентної інформації тощо, а й надати правову можливість забезпечення інформаційних технологій. Саме розробка нанотехнологій сприяє зберіганню, продукуванню та

поширенню інформації. У ХХІ столітті, за оцінками ЮНЕСКО, рівня національного добробуту, адекватного світовим стандартам, здатні досягнути лише ті країни, працездатне населення яких на 40-60 відсотків складатиметься з осіб із вищою освітою. Отже, знання, наука, інформація перетворюються у своєрідний потенціальний спосіб розвитку, при цьому вчені стають рушійною силою процесу соціальних змін.

У відповідності із Законом «Про інвестиційну діяльність», до майнових та інтелектуальних потреб варто віднести таку сукупність цінностей, що обертаються на ринку як:

«грошові засоби, цільові банкотні вклади, паї, акції та інші цінні папери;

рухоме і нерухоме майно (будівлі, споруди, обладнання) та інші матеріальні цінності;

майнові права, що витікають із авторського права, досвіду та інших інтелектуальних цінностей¹. Адже наша країна поки знаходиться на рівні, коли правовий захист надається матеріальним активам — нерухомості, обладнанню, землі тощо. При цьому реєстрації об'єкту повинно передувати чітке визначення прав на його володіння і використання.

Правова ентропія (невизначеність) цього питання призводить до того, що продукт, який отримав патент в Державній службі інтелектуальної власності МОН України використовується або продається зовсім іншій організації. Проте організація як власник продукту за законом може і не володіти інформацією про неправомірне використання створеного нею продукту. Це можливе як за умов зговору сторонньої організації з одним авторів, так і без безпосередньої участі автора.

Отже, сукупність вказаних цінностей прийнято відносити до об'єктів інвестиційної діяльності, в якій інтелектуальна інвестиція повинна бути правомірно цінною як вклад у добротворчий потенціал суспільства. Все це витікає із авторського права та права промислової власності. Саме такий інвестор як суб'єкт правової ентропії приймає рішення про вкладання особистих, позичкових та приваблених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування.

Правові повноваження інвестора в умовах сучасного ринку. Як передбачає Закон, інвестор може виступати в якості вкладачів, покупців, кредиторів, а також виконувати правові функції будь-якого учасника інвестиційної діяльності, тобто вкладати капітали, купувати цінні папери, а також виконувати функції замовників. Якщо інвестор — це особа, що вкладає особисті і позичкові засоби, то по відношенню до кредитора така особа певною мірою є боржником.

У свою чергу, суб'єкти інвестиційної діяльності реалізують свої цілі, напрямки, види та об'єми інвестицій в ентропійному процесі правових взаємовідносин, в якому інвестиційний клімат як один із нелінійних параметрів ентропії відіграє значну роль в сучасних умовах ринку. Саме ці ринки регулюють процес обміну інвестиціями та інвестиційними об'єктами (товарами).

Формами вивезення капіталу є прямі капіталовкладення, портфельні інвестиції, а також позики та кредити, функціонуючий промисловий, банківський, торговий та інший капітал закордонних країн, що забезпечують інвестору контроль над підприємством. Прямі інвестиції найбільш типові для діяльності транснаціональних корпорацій (ТНК).

Крім того, необхідно зазначити, що портфельні інвестиції містять капіталовкладення в облігації та акції закордонних компаній, які недостатні для встановлення безпосереднього контролю за їх діяльністю. Основною метою портфельних капіталовкладень є отримання прибутку, а не забезпечення прямого контролю господарської діяльності об'єкта інвестування. Отже, прямі і портфельні інвестиції є різновидами підприємницького капіталу, що призначений для вкладення у виробництво і спрямовується на створення нових підприємств або ж на купівлю частки чи поглинання вже існуючих компаній. Внаслідок вивезення підприємницького капіталу утворюються філіали, дочірні компанії чи змішані підприємства.

Капіталовкладення — це активний засіб стимулювання попиту на вітчизняну продукцію. Це досягається за рахунок того, що, по-перше, за кордоном створюються нові ринки, а

по-друге, частина експорту ТНК постійно застосовується на адресу іноземних філіалів. Їх гарантована доля сьогодні складає понад 1/3 експорту Канади, Німеччини, Франції, Швеції, до 1/2 експорту США.

З метою правового впровадження ентропійного процесу в систему інвестування передбачено:

- внести зміни і доповнення до законодавства з іноземного інвестування;

- максимально спростити процедури, що регламентують правові взаємовідносини в галузі залучення іноземних інвестицій;

- створити законодавчу базу з питань врегулювання відносин щодо залучення іноземних інвестицій в розробку корисних копалин та геодезичний моніторинг на родовищах нафти та газу, а також визначити право власності під об'єктами інвестування.

Така реалізація сприятиме зростанню інвестиційного клімату в Україні, створює передумови для виникнення сталих інвестиційних мотивацій у міжнародних партнерів.

У свою чергу, органічним поєднанням науково-технологічного і підприємницького середовища, ефективного використання потенціалу науки має стати запровадження дієвої системи правового стимулювання інноваційної діяльності щодо захисту інтелектуальної власності, податкової політики, патентного та ліцензійного регулювання.

Згідно із законом від 18 березня 2004 року № 1629-IV «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» затверджено Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, яка стала правовою основою складного процесу цілеспрямованої діяльності всіх гілок влади, міністерств, відомств і державних установ, науковців, спрямованої на виконання цієї програми².

У визначальних сферах суспільного життя адаптація законодавств України до законодавства ЄС є магістральним вектором процесу інтеграції України до Європейського Союзу як

основних напрямків української зовнішньої політики. Адже державна політика України щодо адаптації законодавства спрямована на забезпечення єдиних підходів до розробки проєктів законів та нормативно-правових актів. У цьому контексті поступово утверджуються єдині методологічні підходи, зокрема, усвідомлення сутності визначальних юридичних категорій: «податок», «об'єкт і суб'єкт оподаткування», «адміністрування податків», «база оподаткування» тощо.

Адже вітчизняна практика запозичення досвіду європейських країн у системі модернізації державної фіскальної служби України є доцільною щодо ідентичності підходів до побудови структурного складу основних видів податків, формування податкової бази, розміру ставок та порядку їх сплати тощо. Проте, вітчизняна система оподаткування за своєю ефективністю поступається західноєвропейській, оскільки значною мірою потребує сприяння антикорупційної інновації.

Антикорупційна інновація за умов модернізації суспільства. Рівень корупції, масштаби її поширення в Україні, насамперед, зумовлений не лише архетипно-ментальними звичаями, а, передусім, мірою бюрократизації влади. Саме намагання окремих представників культури владної номенклатури поширити свій вплив аж до спроб приватизації держави формують не тільки загрози демократії, верховенству права, національній безпеці, моральним і суспільним цінностям, а й здатні поставити під сумнів демократично-правовий і соціальний характер української держави, перетворити її в олігархію, за якої політична влада належить незначній групі надбагатих осіб. Тому необхідно відшукати належний спосіб мінімізації впливу корупції на стан справ в Україні.

У цьому змісті відсутність громадянського і політичного вибору формує дезорієнтоване суспільство і деморалізовану особистість стосовно подолання корупції. Проте, корупцію, зокрема в Україні, не можна розглядати як ознаку лише бідності, оскільки корупція як соціальне деструктивне явище не залежить від рівня накопичених суспільних багатств, а є тією

«корозією», що роз'їдає великі та малі, багаті й бідні нації. Адже народ України ніколи не жив за законами корупції, тим більше не розглядав корупційні схеми як засіб розв'язання власних потреб та інтересів. Сьогодні, за умов модернізації суспільства, усталені норми традиційного життя значною мірою самовичерпуються, втрачаючи нову силу інноваційного капіталу. Тому і не запропоновано нові креативні ідеї, що мають відповідати загальнонаціональній програмі реформування українського суспільства. Оскільки в сучасних умовах нестабільності постмодерно бути аудитором, банкіром, кредитором, інвестором, а не виробником певної інфраструктурної сфери, тобто споживати, а не виробляти. Таким чином, корупція гальмує та «консервує» творчу діяльність харизматичних, загальнонаціональних лідерів, у яких замість стійких, оптимістично налаштованих позицій з'являється апатія, песимізм, зневір'я до реалій життя.

Крім того, прагнення реформувати лише «по вертикалі» призвело до нав'язування не властивих народу України «правил гри», ігнорувати які за сучасних умов ринку не уявляється можливим. Все це уособлює субкультуру владної номенклатури, що здатна витіснити на «маргінес» усталену, традиційну культуру народної мудрості, сфера дії якої постійно обмежується, укорінюється бюрократизацією влади як механізмом лобіювання в системі приватизації держави. Адже до типових архетипно-ментальних ознак на рівні пересічного українського громадянина варто віднести стурбованість власною безпекою, стереотипи свідомості як нездатність до критичного мислення, настороженість щодо змін. Саме це обмежує можливості пересічної людини впливати на перебіг подій власного життя, формування власних життєвих стратегій, а тим більше контролю за діяльністю владних структур, а також стосовно боротьби з корупцією.

При цьому, безперечно, бракує системного забезпечення боротьби з корупцією — єдності правової волі як належної законодавчої регламентації та довіри громадян країни. Уособленням зазначеної системності дій могло б стати створення незалежної навчально-наукової інституції в сфері анти-

корупційного права як вітчизняного так і світового рівнів. Для цього необхідно «нейтралізувати експансіоністський потенціал культури владної номенклатури та органів місцевого самоврядування»³. Саме антикорупційна політика глобального іміджу як інтегрована ідея розбудови правової держави сприяє цілісному законодавчому забезпеченню відповідно до особливостей інновацій, інвестицій та технологій сучасного кіберкапіталу, що ініціює єдиний інтелектуальний європейський простір. Це дозволяє генерувати самоорганізаційні процеси в діях особистості, держави та суспільства, «постати бар'єром на шляху некритичного перенесення західних правових стандартів на вітчизняне тло, налагодити процес законотворчості в його відповідності соціальним реаліям, інноваційно орієнтованим національним перспективам розвитку, чим послугувати процесу формування внутрішньо несуперечливого правового поля, подолання його колізій та суперечностей, становлення його як системного, принаймні в контексті наближення до стандартів інформаційного суспільства»⁴.

Таким чином, є підстави стверджувати, що антикорупційна інновація, набуваючи ознак як поточного, так і перспективного виміру, здатна слугувати критеріальним конструктом утвердження законності і правопорядку як у стратегічному, так і тактичному сенсі. Саме така політика антикорупційної інновації є підґрунтям правового забезпечення, що визначається ефективністю її економічної та владно-розпорядницької діяльності, демократичністю політико-правового режиму, а також прийняттям ефективних рішень з боку держави та громадянського суспільства.

Співробітництво України з країнами ісламського світу в інвестиційній сфері. Серед комплексу заходів, спрямованих на формування інвестиційних засад, необхідно виділити наступні.

Для реалізації існуючих можливостей забезпечення якісного нового рівня співпраці України з мусульманськими країнами Близького та Середнього Сходу й Південно-Східної Азії в інвестиційній сфері доцільно залучити до роботи Консуль-

тативну раду з питань іноземного інвестування представників фінансових і ділових кіл країн Близького та Середнього Сходу й Південно-Східної Азії. При цьому, необхідно створити систему гарантій з боку Української держави для близькосхідних та південноазіатських партнерів, уклавши із зацікавленими партнерами двосторонні угоди щодо захисту інвестицій. А також опрацювати законодавчі гарантії безпеки інвестиційної співпраці України з ісламським банківським капіталом.

Разом з тим, необхідно укладати відповідні угоди з Ісламським банком розвитку (ІБР) та сформувати з ним та іншими провідними фінансовими структурами Близького та Середнього Сходу, Перської затоки, Південно-Східної Азії (Фонд інвестицій Кувейту та інші) пакет привабливих інвестиційних проєктів у найважливіших галузях економіки, розвитку науки та нанотехнологій, туристичному країнознавстві, освіті та мистецтві.

Невід'ємною складовою зазначеного напряму роботи є організація в Україні бізнес-форумів для бізнесменів і фінансистів із мусульманських країн за активною участю провідних фінансових структур Ісламського світу.

Особливу увагу необхідно зосередити налагодженню системи надання відповідних консалтингових послуг, зокрема шляхом створення інформаційно-аналітичних центрів, які б були здатними надавати необхідні послуги у налагодженні контактів українського бізнесу і підприємництва з фінансовими структурами Ісламського світу, забезпечувати необхідний юридичний супровід підготовки відповідних бізнес-проєктів, укладання угод та інших послуг⁵.

Важливого значення також набуває підготовка необхідних навчальних посібників з діяльності ісламських банків, словника ісламських термінів. Переклад на українську мову належної науково-методичної літератури із зазначеної проблеми, особливо тієї, у якій узагальнюється досвід співробітництва країн Європи та Північної Америки з ісламським банківським капіталом. Передусім, це стосується сфери адміністративно-правового регулювання та здійснення організаційних заходів співробітництва.

Китай як світовий лідер інвестиційної привабливості для України. Китайська Народна Республіка є однією з найбільш торгово розвинутих країн світу, яка перша відновила після світової фінансової кризи. Сьогодні більше 170 країн світу інвестують свій капітал в економіку Китаю, оскільки практично не існує регіону, в який Китай не залучав би свої кошти: Близький Схід, Латинська Америка, Європейський Союз, Африка. Наукові дослідження свідчать, що обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку КНР постійно зростає: починаючи з 45,3 млрд. дол. у 1995 році і до 117.6 млрд. дол. у 2013 році. Такий темп надходження іноземного капіталу демонструє, що навіть світова фінансова криза не вплинула на розвиток інвестиційного потенціалу країни. Отже, обсяг залученого капіталу за останні п'ять років перевищив 830 млрд. доларів, що визначає лідируючі позиції Китаю в даному напрямку серед країн, що розвиваються⁶.

Для того, щоб стати привабливим для залучення іноземного капіталу, в Китаї вжито ряд заходів: проводиться активна національна інвестиційна політика; в країні підтримується високий рівень стабільності в соціально-економічній та політичній сферах життя; спостерігається постійне вдосконалення та лібералізація юридичної бази, спрямованої на створення сприятливого інвестиційного клімату для іноземних держав; створено адміністративно-фінансові умови, в яких функціонують пільгові режими, що спрямовані для стимулювання притоку іноземних інвестицій.

Внаслідок надання кредитів (насамперед в енергетичний сектор та гірничодобувну галузь) Китаю вдалось заключити ряд довгострокових договорів в енергетичній сфері, в тому числі з нафтогазовими компаніями Венесуели, Бразилії та Росії. Крім привабливого становища з огляду залучення іноземних інвестицій Китай займає перше місце серед країн, що розвиваються, у вкладанні власного капіталу в закордонні фінансові можливості. Саме зростання обсягів інвестицій з Китаю сприяла зміна політики уряду і внутрішнього інституційного середовища в країну протягом останніх десятиліть. Тому, у найближчому май-

бутньому Китай зможе стати першим провідним лідером світової економіки на тлі потужних людських ресурсів, модернізації інформаційної інфраструктури тощо.

Під час використання закордонних джерел сировини на базі прямих інвестицій враховуються відмінності екологічних норм і стандартів різних країн. Розвинуті країни намагаються переносити в країни менш розвинуті такі виробничі потужності, що призводять до значного забруднення навколишнього середовища.

Необхідно погодитись з тим, що «сучасне адміністративне право має розглядатися переважно як засіб забезпечення належного дотримання та дієвого захисту прав і свобод громадянина у сфері функціонування держави»⁷.

Якщо адміністративні методи державного регулювання економіки базуються на державній владі і включають у собі заборони, дозволи і примус, то їх необхідно використовувати для превенції порушень, у тому числі й у сфері інвестування. На етапі правової реформи мова йде про якісно нову систему регулювання відносин. Такий механізм може бути ефективним, оскільки функціонує не свавільно, а на основі науково виважених засобів до інвестиційної діяльності, зокрема при застосуванні відповідальності. До таких ефективних засобів варто віднести адміністративну та кримінальну відповідальність.

Отже, Україна має фактично необмежені запаси деяких видів природних ресурсів, видобування яких, як відомо, є найпривабливішим для іноземних компаній. Іноземний капітал здатний принести не тільки нові устаткування і технології, але й оборотні засоби, досвід маркетингу і сучасного менеджменту. Для цього потрібно: внести зміни і доповнення до законодавства з іноземного інвестування; максимально спростити процедури, що регламентують правові взаємовідносини в галузі залучення іноземних інвестицій; розширити інформаційну сферу для інвестиційної діяльності; систематизувати та регулярно оновлювати банк даних інвестиційних проєктів згідно адміністративно-правового регулювання та розробляти їх згідно до міжнародних стандартів.

1. *Про інвестиційну діяльність*: Закон України від 18.09.1991р. № 1560-ХІІ // ВВР України. 1991. № 47. Ст. 646. 2. *Недюха М. П.* Правова ідеологія українського суспільства: монографія. Київ: МП Леся, 2012. С. 279–294. 3. *Жангожа Р. Н.* Современные альтернативы мировой банковско-финансовой системы в контексте интересов национальной экономики Украины (пропедевтика проблемы). Стратегии и механизмы сотрудничества между украинскими и исламскими банками и другими субъектами экономики. Киев: МАУП, 2004. С. 50. 4. URL: <http://www.unctad.org>. 5. *Аганов А. Б.* Административная ответственность: учебник. Москва: Статут, 2000. С. 251. 6. *Лісовський П. М.* Інтелектуалознавство: навч. посіб. Київ: Кондор-Вид-во. 2017. 289 . 7. *Аганов А. Б.* Цит. работа. С. 251.

Lisovska Ylia. Entropyial Process of Investment Activity of Modern Ukraine (Administrative and Legal Analysis)

The problem of administrative-legal regulation in the entropy process of investment activity, which has inter-sectoral character, is covered. The legal powers of the investor in the current market conditions, in which the investment climate as one of the nonlinear parameters of entropy plays a significant role, is determined. The cooperation of Ukraine with developed countries as a key to improving the formation of investment resources and activation of the investment process is considered.

It is disclosed that in the conditions of modernization of society, established norms of traditional life are largely self-extracting, losing the new power of innovation capital. As in today's instability conditions, postmodern is an auditor, a banker, a creditor, an investor, and not a producer of a particular infrastructure area, that is, to consume, not produce. It is stressed that corruption inhibits the creative activity of charismatic, national leaders, who, instead of persistent, optimistic attitudes, appear apathy, pessimism, disbelief in the realities of life.

The innovative development of Ukraine is largely conditioned by the legislative provision of the process of reforming the scientific and technological resource. This is due to the actual isolation of scientific institutions from the industrial and business sectors. At the same time, it is believed that the modern system of scientific and technical information should not only ensure the proper access of users to knowledge, modern scientific achievements, patent information, etc., but also to provide a legal opportunity to provide information technology. The development of nanotechnology contributes to the storage, production and dissemination of information.

At the same time, there is no doubt that there is a lack of systemic support for the fight against corruption — the unity of legal will, as an appropriate legal regulation and trust of the citizens of the country. The personification of the

mentioned system of actions could be the creation of an independent educational and scientific institution in the field of anticorruption law both at the domestic and world levels. It is the anti-corruption policy of global image as an integrated idea of developing a rule of law that promotes holistic legislative provision in line with the peculiarities of innovations, investments and technologies of modern cyber capital, which initiates a single intellectual European space.

It is substantiated that anti-corruption innovation, acquiring signs of both current and prospective measurement, can serve as a criterion for the establishment of law and order in both strategic and tactical terms. It is this anti-corruption innovation policy that forms the basis of legal security, which is determined by the effectiveness of its economic and power-administrative activities, the democratic politico-legal regime, and the adoption of effective decisions by the state and civil society.

It is stated that Ukraine has virtually unlimited reserves of some types of natural resources, the extraction of which is known to be the most attractive for foreign companies. Foreign capital can bring not only new equipment and technology, but also circulating assets, marketing experience and modern management.

Keywords: corruption, security, legal entropy, cyber security, investment.